

Implementering av smitteverntiltak – hvorfor skal det være så vanskelig?

Per Espen Akselsen

Seksjon for pasientsikkerhet, Haukeland universitetssjukehus

[Årskonferansen](#)

[Søk Stipend](#)

[Utstillere](#)

[Om oss](#)

Smittevernforums årskonferanse 2024

KURSBEVIS

UNIVERSITETET I OSLO

PER ESPEN AKSELSSEN

har i tiden 25/03/96-28/03/96 deltatt i kurs nr O-2948

FOREBYGGING OG KONTROLL AV SYKEHUSINFEKSJONER

Medisinske mikrobiologi (O)
Anestesiologi
Barnesykekommer
Indremedisin
Onkologi
Øre-nese-halssykekommer

med 24 timer.

Kursprø

Aslake Ton
Fakultetsdirektør Anak

Per Espen Akselsen
Kursleder

Hei ChatGPT!
Hvorfor er det vanskelig
å implementere
smitteverntiltak?

ChatGPT:

Det er flere grunner til at det kan være vanskelig å implementere smitteverntiltak:

- 1.Mangel på informasjon:** Folk kan ha ulik forståelse av viruset og smitteveier, noe som kan føre til motstand mot tiltak.
- 2.Økonomiske konsekvenser:** Tiltak kan påvirke økonomien negativt, både for enkeltpersoner og bedrifter, noe som kan skape motstand.
- 3.Sosiale faktorer:** Mange er vant til en viss livsstil og kan føle seg begrenset av tiltak som sosial distansering eller karantene.
- 4.Politisk motstand:** Tiltak kan bli politisert, noe som gjør det vanskeligere å få bred støtte.
- 5.Varierende etterlevelse:** Ikke alle vil følge tiltakene, noe som kan redusere effekten av dem.
- 6.Kulturelle forskjeller:** Ulike samfunn har forskjellige verdier og normer, noe som kan påvirke hvordan tiltak blir mottatt

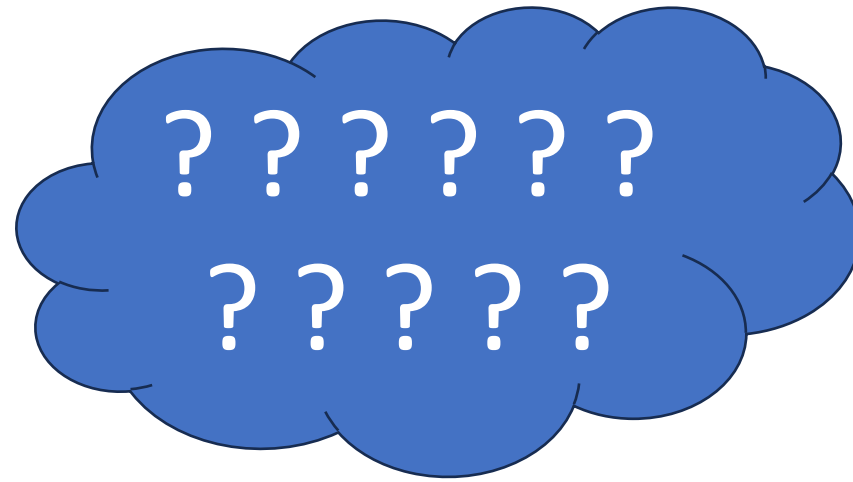
Hei ChatGPT!
Hvorfor er det vanskelig
å implementere
smitteverntiltak i
sykehus?

ChatGPT:

Implementering av smitteverntiltak i sykehus kan være spesielt utfordrende av flere grunner:

- 1.Høyt trykk og stress:** Sykehusmiljøer er ofte hektiske, med høyt trykk på ansatte. Dette kan gjøre det vanskelig å overholde tiltakene konsekvent.
- 2.Varierte praksiser:** Ulike avdelinger kan ha forskjellige rutiner og prosedyrer, noe som kan føre til inkonsekvens i implementeringen av tiltakene.
- 3.Mangel på ressurser:** Begrensede ressurser, som personale og utstyr, kan hindre muligheten til å implementere smitteverntiltak effektivt.
- 4.Pasientflyt:** Høy turnover av pasienter og besøkende kan gjøre det vanskelig å opprettholde strenge smitteverntiltak kontinuerlig.
- 5.Ulike infeksjoner:** Sykehus må håndtere en rekke smittsomme sykdommer, noe som kan komplisere strategiene for smittevern

Implement it!

Implement it! er et prosjekt der vi vil utforske innføringen av tre ulike pasientsikkerhetstiltak som har vært implementert med varierende grad av suksess både i sykehus, sykehjem og primærlegetjenesten. De tre tiltakspakkene er antibiotikastyringsprogram (innføring av retningslinjer for bruk av antibiotika), tidlig oppdagelse og rask respons ved forverret tilstand (NEWS-skåre og responsteam) og legemiddelsamstemming.

Hvordan lykkes med implementering av pasientsikkerhetstiltak i sykehus?

Publisert 25.6.2024

Pasientsikkerhetstiltak har som formål å redusere uønskede hendelser og pasientskader, men er ofte utfordrende å få iverksatt og til å vare over tid. I en fersk studie har forskere funnet ut hvilke implementeringstiltak og faktorer som går igjen i organisasjoner som lykkes med innføringen av pasientsikkerhetstiltak.

Linker

[Les hele artikkelen i BMJ Quality & Safety](#)

[Implement it!](#)

Jonas Torp Ohlsen er PhD stipendiat og førsteforfatter av publikasjonen. Til daglig er han overlege på Intensivmedisinsk seksjon ved Kirurgisk serviceklinikk (KSK), men er for tiden stipendiat ved Medisinsk fakultet, UiB.

En tverrfaglig, internasjonal gruppe forskere fra [Implement it!](#) har analysert 159 forskningsstudier og oppsummert hvilke implementeringsaktiviteter og -faktorer som er hyppigst rapportert internasjonalt ved innføring av tre konkrete tiltakspakker for pasientsikkerhet:

- Opplæring og undervisning
- Systematisk planlegging og bruk av forbedringsmetodikk
- Audit med feedback

- Tverrfaglig samarbeid med komplementær kompetanse

- Sustainability?

BMJ Quality & Safety

SYSTEMATIC REVIEW

OPEN ACCESS

Rapid response systems, antibiotic stewardship and medication reconciliation: a scoping review on implementation factors, activities and outcomes

Jonas Torp Ohlsen ^{1,2} Eirik Sjøteland ^{1,2} Per Espen Akselsen,³ Jörg Assmus,⁴ Stig Harthug,^{1,2} Regina Küfner Lein,⁵ Nick Sevdalis,⁶ Hilde Valen Wæhle,^{7,8} John Øvretveit,⁹ Miriam Hartveit^{8,10}

Kriterier for ikke å lykkes med smittevernarbeidet

- Ha tillit til at dersom noe står i forskrift, rutine eller retningslinje, så blir det implementert (eller lærebok)
- Ha tillit til at bare det undervises om beste praksis, så blir det fulgt opp
- Tro at det er nok å si noe kun én gang
- Anta at alle helsearbeidere har samme kunnskap og samme motivasjon som deg
- La være å sikre seg lederforankring
- Forvente merkbare resultater på kort sikt
- One size fits all – ignorere at kulturelle, profesjonelle og andre holdninger krever ulike tilnærminger
- Ikke bruke tilgjengelig kunnskap om forbedring, adferdsendring og implementering
- Fortsette med smitteverntiltak uten dokumentert effekt

Hvordan «markedsføre» basale smittevernrutiner?

The collage consists of several elements: a nurse in a warehouse, a hallway with the word 'NOST' in large blue letters, a group of healthcare workers, and a cartoon. The cartoon shows a character celebrating 'PANDEMIEN ER OVER TOPPEN !!!' while others ask 'HVA ER DET?' and 'BACK TO BASICS?'. Below the collage, the text reads: 'Håndhygiene: Filmer, presentasjoner, quiz og registreringskjema'.

The hands give it away. Curtis J. Donskey, M.D. Brittany C. Eckstein, B.S.
N ENGL J MED 360;3 nejm.org january 15, 2009

IMAGES IN CLINICAL MEDICINE

The Hands Give It Away

Oppdatert, korrekt kunnskap (gjentatt) ligger til grunn for smitteverntiltakene

Håndsprit og Norovirus

- Norovirus mindre følsomt for håndsprit enn kappekleddede virus
- Det mangler klinisk dokumentasjon på at overgang til håndvask er nødvendig for å få kontroll over utbrudd
- Overgang til håndvask som standardmetode vil kreve betydelig implementeringsinnsats, og så tvil om effekten av håndsprit som førstevalg ellers
- Alternativet er håndvask i 30-60 sekunder, noe som vi vet ikke blir gjennomført i praksis

Benytt mulighetene – når de dukker opp

Kirurg ringer

- Pasient på poliklinikken for 3 dager siden, kontroll av sår. Vekst av MRSA i sårprøve
- Hva nå?

Basale smittevernrutiner gjelder ved arbeid med alle pasienter, uavhengig av mistenkt eller bekreftet diagnose eller antatt infeksjonsstatus.

Basale rutiner er basert på prinsippet om at alle kroppsvæsker inklusive blod, sekreter og ekskretter (unntatt svette), ikke-intakt hud og slimhinner kan inneholde smittestoffer. Gjennomføring av basale rutiner overfor alle pasienter vil redusere risikoen for smitte fra både kjente og ukjente smittekilder og er en forutsetning for et effektivt smittevern i helsetjenesten. Basale rutiner ivaretar også forebygging av blodsmitte. Bruken av basale rutiner i pasientbehandlingen vil avhenge av type pasientkontakt og graden av forventet eksponering for smittestoffer. Basale smittevernrutiner inkluderer følgende tiltak:

Håndhygiene

Hostehygiene

Personlig beskyttelsesutstyr

Arbeidstøy

Hanskebruk

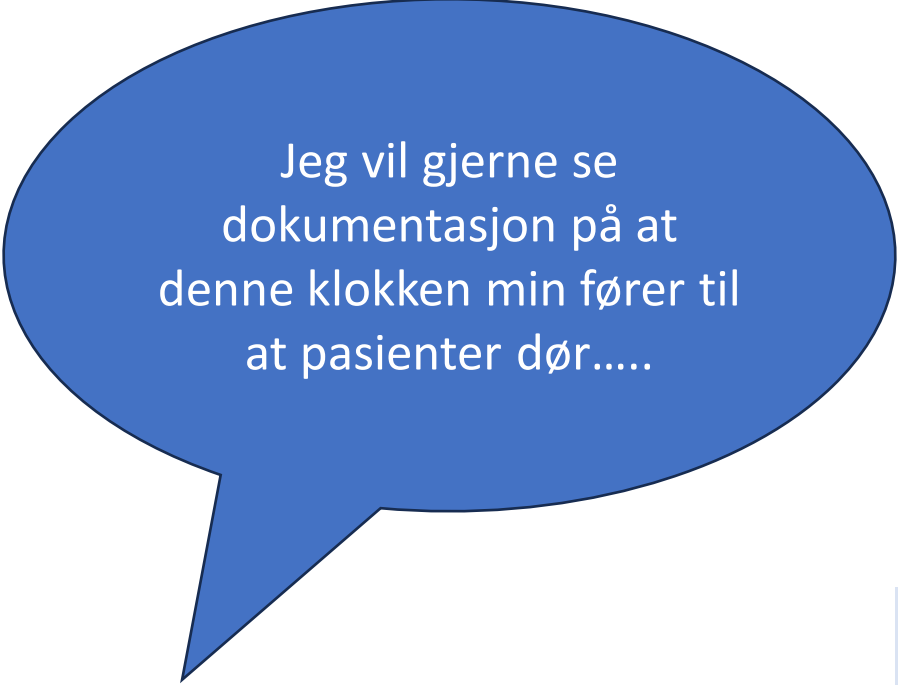
Beskyttelse av arbeidstøy og hud

Beskyttelse av munn og nese

Beskyttelse av øyne

Hette, sko, skovertrekk

Leger og etterlevelse av håndhygiene

Jeg vil gjerne se dokumentasjon på at denne klokken min fører til at pasienter dør.....

Kjekk anestesilege med stooooor klokke

Kan vi appellere til ønsket om å være faglig dyktig – også når det gjelder smittevern?

Kampen om oppmerksomheten – hvordan nå fram med informasjon?

Plasthvalen på Sotra – enkelthendelse som motiverte tusenvis av mennesker til å drive strandrydding

Motivasjon – What's in it for me?

 HELSE BERGEN - ALT HANDLER OM MENNEN
Haukeland Universitetssykehus

Hvordan får vi helsepersonell
til å vaksinere seg mot
svineinfluensa?

Årskonferanse. Norsk forum for sykehushygiene
15.10.09

Per Espen Akselsen
Reg. kompetansesenter i sykehushygiene
Haukeland universitetssykehus

P.E.Akselsen 2009

Nyhetsoppslag i flere
riksdekkende medier om unge,
friske som ble alvorlig syke eller
døde

Motivasjon

- Beskytte meg selv - og min familie?
- Beskytte pasientene?

Three promotional posters for influenza vaccination from Helse Bergen. The top row shows the posters, and the bottom row shows the corresponding text for each.

- Poster 1 (Green):** 'beskytt deg selv og de rundt deg' with a photo of two nurses holding a baby. Text below: 'vi tar influensavaksinen - gjør du?' and 'Les mer om influensavaksinen på Innsiden, søkeord "sesonginfluensa"'
- Poster 2 (Purple):** 'beskytt deg selv og de rundt deg' with a photo of a nurse. Text below: 'jeg tar influensavaksinen - gjør du?' and 'Les mer om influensavaksinen på Innsiden, søkeord "sesonginfluensa"'
- Poster 3 (Yellow):** 'influensavaksine' with a photo of a man. Text below: 'Beskytt deg selv og de rundt deg - TA VAKSINEN!' and 'Jeg vil ikke smitte pasientene mine med influensa. Steinar Skrede, seksjonsleder i infeksjonsklinikken AMK/AMK 2018'.

Gi budskapet et ansikt

- Storytelling – personliggjøring

- **Klinisk medisin**

- Fokus på hva som er til beste for den enkelte pasient

- **Smittevern**

- Griper inn i integritet, frihet og rettigheter for den enkelte
 - Overvåking og melding
 - Arbeidsrestriksjoner
 - Isolering
 - Restriksjoner på bruk av visse antimikrobielle midler
 - Krav til vaksinasjon av helsearbeidere

Vaksinasjon av helsearbeidere

- Influenza
- Hepatitt B

- Oppfattet risiko
- Frykt for restriksjoner – arbeidsforbud

- Lovgivning

- Ledelse

Risikofylte invasive prosedyrer RIP Exposure Prone Procedures EPP

- Større abdominal kirurgi
- Åpen kar/thorax kirurgi
- Åpen omfattende kirurgi i hode-/halsområdet der ben involveres
- Større neurokirurgiske inngrep
- Større gynekologisk/obstetrisk kirurgi
- Større ortopedi
- Omfattende plastikkirurgiske prosedyrer
- Transplantasjonskirurgi
- Traumekirurgi
- Behandling/håndtering av enkelte psykiatriske pasienter
- Enhver åpen kirurgisk prosedyre som varer > 3 timer og som sannsynligvis vil kreve hanskeskifte.

Opparbeide tillit i klinikken – gjøre seg nyttig

- Tett kontakt med de kliniske avdelinger
- Et utbrudd er en gylden mulighet
- Smittevernkontakter – oppgaver, ansvar og gevinster
 - Ledere
 - Smittevernkontaktene
 - Smittevern
- Smittevernvisitter

Kan Smittevernvisitt forebygge helsetjenesteassosierte infeksjoner (HAI)?

Smittevern, Pasientsikkerhet, FoU-avd. Helse Bergen HF, Magnhild Haugstad, Dorthea H. Oma, Jorunn Kleiva, Unni Fosse og Marit O. Gautestad

Hvorfor Smittevernvisitt?	Planlegging
<ul style="list-style-type: none">• Forebygge helsetjenesteassosierte infeksjoner (HAI)• Øke smittevernkompetanse i enhetene• Bidra til implementering og etterlevelse av basale smittevernrutiner• Komme tettere på praksis i klinisk hverdag• Støtte til smittevernkontakter og enhetsledelse	<ul style="list-style-type: none">• Idemyldring• Utarbeidet oversikt over kliniske enheter i Helse Bergen• Ledelsesforankring• Viktig å involvere smittevernkontakter i utforming av konseptet• Smittevernvisitten skal være et lavterskeltilbud der enhetene kan påvirke innholdet og tema• Det ble utarbeidet elektronisk bestillingskalender og sjekkliste• Smittevern delte seg i team• Pilotering av Smittevernvisitter ble gjennomført

70% av alle somatiske enheter i Helse Bergen skal gjennomføre Smittevernvisitt i 2024

- Ledermøter
 - Invitasjon til Nivå 2-3 ledere
 - Sentralt KPU
 - Motivere ledere til å takke ja
- Kommunikasjonsstrategi
 - Oversikt over klinikker og plan for invitasjon
 - Elektronisk påmelding med selvvalgt dag
- Workshop for smittevernkontakter
 - Invitasjon til smittevernkontakter
 - Motivere smittevernkontakter til å takke ja

Smittevernvisitten har identifisert flere forbedringspunkter knyttet til implementering av basale smittevernrutiner

- Forbedring av basale smittevernrutiner vil være medvirkende til å forebygge HAI
- Enhetene er fornøyd med gjennomgang av egne smittevernrutiner og identifisering forbedringspunkter
- Etterkant av Smittevernvisitten oppgir 98% av enhetene at de har iverksatt foranstaltninger for bedringstiltak eller planlegger å gjøre det

Smittevernvisitt

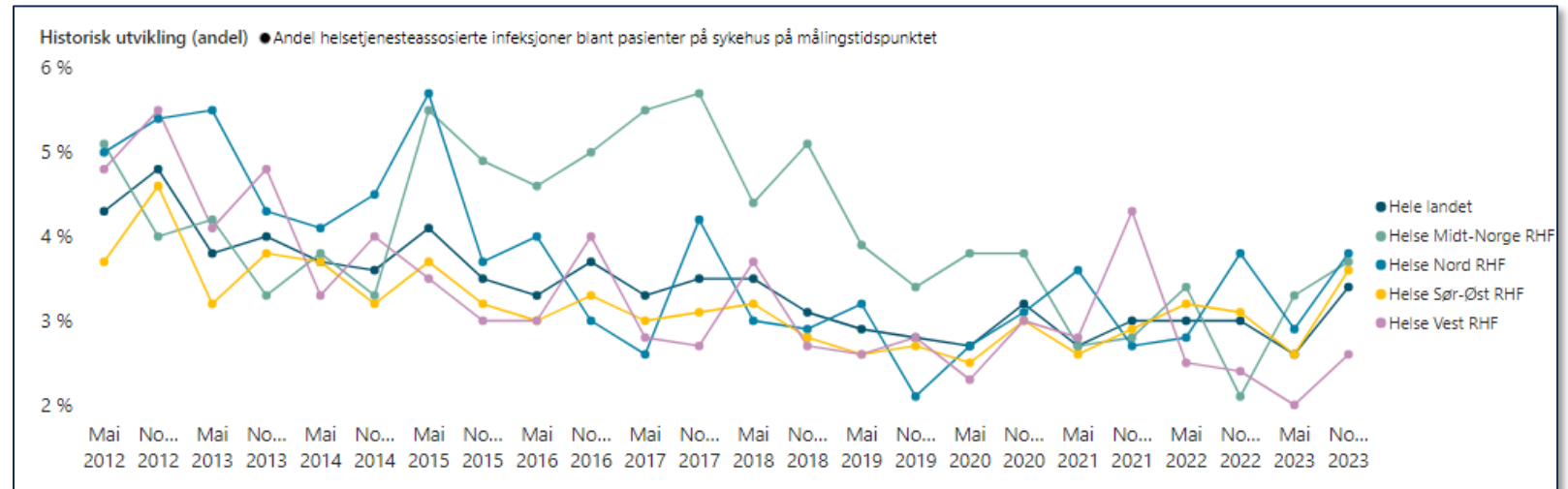
- Presentere resultat og innrømte erfaringer fra smittevernkontakter
- Bruke evalueringsskjemaet til å forbedre og justere Smittevernvisitten
- Hvordan skal Smittevernvisitt videreføres med tanke på form, frekvens og målinger?

September 2024

HELSE BERGEN
Haukeland universitetsjukehus

Smittevern er langsiktig arbeid

Sisyfos

Prevalens av sykehusinfeksjoner. Kvalitetsindikatorer, Helsedirektoratet

Make smittevern sexy (again)